

Vapaan sivistystyön vaikutukset ja vaikuttavuus (tutkimustehtävä 2)

Koontaa vaikuttavuustutkimuksesta löytyy Vapaa sivistystyö eilen, tänään ja huomenna - julkaisusta: ks. luku 8, Vapaan sivistystyön vaikuttavuus ja yhteiskunnallinen merkitys: <https://www.vapausjavastuu.fi/wp-content/uploads/2019/03/Vst-eilen-tanaan-huomenna-verkko.pdf>

Aukkojen paikantamista

- Vaikutukset ja vaikuttavuus: työelämänäkökulma (ml. henkilöstö)?
- Sivistystason ja -tahdon vahvistaminen
- Maahanmuuttajia ja turvapaikanhakijoita vst:n kohderyhminä tutkittu vähän (poikkeus Sivunen 2023).
- Tähän tutkimustehtävään liittyen voisi myös peräänkuuluttaa kriittisempiä tutkimuksia, esim. feministisiä tai muita kriittisiin perinteisiin tukeutuvia tutkimuksia (vrt. <http://liu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1352205&dswid=-990>).

Paikallinen ja alueellinen toiminta (tutkimustehtävä 3)

Koonta 2010–20-luvuilla ilmestyneestä väitöstutkimuksesta sekä Aikuiskasvatus-lehden tiedeartikkeleista.

1 Tiivistelmä

VST:n organisaatioiden tehtävä, toiminta, johtaminen ja kehittäminen

VST:n organisaatiot ovat reagoineet muutoksiin ja kehittäneet toimintaansa kahtalaisesti, joko sopeutuen ja tehtäväkuva vaiheittain, alueellisten tarpeiden mukaisesti laventaen tai omaksumalla joustavan, innovatiivisen, hybridisoituneen ja markkinaorientoituneen toimintaperiaatteen. Jälkimmäinen kehityskulku edellyttää toiminnanjohtajilta/rehtoreilta vahvaa ja dynaamista managerialistista työtettä ja monimuotoista toimijuutta. VST:n kokonaisuutta ja toimijoita ajatellen haasteeksi muodostuu ydintehtävän, roolin ja identiteetin moninaisuus, ristiriidat sivistysperinteen ja välineellisuuden, vapauden ja joustavuuden välillä.

Paikallinen ja alueellinen yhteistyö ja kehittäminen

Alueellisen yhteistyön ja kehittämisen osalta voidaan todeta, että rakenteeltaan tasa-arvoiset ja tavoitteiltaan selkeät alueelliset verkostot edistävät yhteistyön edellyttämän luottamuksen vahvistumista. Yhteistyön muotoja ja kumppanuuksia voisi edelleen laajentaa ja esimerkiksi kansalaisjärjestöjen asiantuntijuutta voisi hyödyntää kehittämistoiminnassa, yhteiskunnallisessa keskustelussa ja kunnallisessa päätöksenteossa. Kansalaisopiston alueellisiin yhteistyöverkostoihin pohjautuvat yhteisöteatterihankkeet tuottavat sosiaalista pääomaa.

Opetus ja opiskelu

Englannin kielen opettajat tiedostavat monimuotoisen vuorovaikutuksen, puhumisen, osallistumisen ja hyvän opiskeluilmapiiirin merkityksen heterogeenisissä ryhmissä, mutta verkko-opetuksessa korostuvat valmiit tehtävänannot ja itsenäinen opiskelu, jolloin yhteisöllinen toiminta toteutuu lähityöskentelyssä.

VST:n organisaatiot ovat merkittävä maahanmuuttajakoulutuksen järjestäjä. Ammatillisessa koulutuksessa henkilökohtaistaminen ja kieli- ja kulttuuritaustan huomioiminen toteutuu olemassa olevien resurssien ja kouluttajien yksilöllisten osaamisen puitteissa. Haasteista keskeisimpiä ovat suomen kielen taidon arviointi sekä ammatillisen kielitaidon kehittymisen tukeminen.

Kesäyliopisto-opiskelijoiden osallistumisorientaatiosta keskeisin on oppimisorientaatio; oppimisen ja tiedon jano, kognitiivinen kiinnostus ja into itsensä kehittämiseen. Eläkeikäisten naisten opiskeluarki ikäihmisten yliopistossa edellyttää ristiriitaisten tilanteiden ja mielikuvien sietämistä, yliopisto näyttäytyy nuorten aikuisten koulutuspaikkana, eläkeikäiset naiset pääasiassa kodin piiriin kuuluvana toimijoina.

2 Tutkimuskohtaiset tiivistelmät

VST:n organisaatioiden tehtävä, toiminta, johtaminen ja kehittäminen

---

Eloranta, L. (2013). Innovation in a non-formal adult education organization.

Innovaatiot tekevät kansalaisopistoista, houkuttelevampia, edesauttavat niiden pääsemistä uusille markkinoille ja lisäävät asiakastyytyväisyyttä. Innovatiiviset opistot etsivät aktiivisesti resurssit kehitystyöhön hankerahoituksella, verkostoitumalla sekä keskustelemaan sisäisen ilmapiirin avulla. Innovaatiota edistävää organisaatiokulttuuria luonnehtivat dynaamisuus, tulevaisuuteen suuntautuminen, uusien resurssien hankkiminen, virhetoleranssi, avoimuus, joustavuus, asiakaslähtöisyys, riskinottoasenne ja yhteisöllisyys. Aktiivinen ja luova sisäinen ja ulkoinen yhteistyö edistää on innovatiivisuutta. Rehtorin toiminta on ratkaisevaa; henkilökunnan arvostus, rohkaiseminen ja tukeminen, hänen on oltava helposti lähestyttävä ja osallistua innovaatiotoimintaan.

Mäki, (2019). Sopeutuminen, resurssit ja alueellisuus vapaassa sivistystyössä

Tarkastelun kohteena on oppilaitosten tehtäväkuvan muutosta osana systeemistä järjestelmää. Toiminnan sisältö on sopeutunut sekä resurssiltaan että alueellisesti yhteiskunnan tarpeisiin, muutokset ovat olleet inkrementaalisia ja tehtäväkuvaa koko ajan laventavia. Toiminta on ollut sisällöltään konservatiivista ja sopeutuvaa, siihen ei ole liittynyt yhteistä transformatiivista tehtävää. Identiteetti nousee paikallisesta, maakunnallisesta tai valtakunnallisesta toimintatarpeesta. Sisältöä perustellaan alueellisella koulutuksen saavutettavuuden tasa-arvolla ja tarvelähtöisyydellä. Paikallinen identiteetti korostuu muutospaineessa. Reagointi rakenteelliseen ja sisällölliseen muutostarpeeseen, hyödyn osoittamiseen sekä erityisryhmien koulutukseen on ollut oppilaitosmuodoittaan ja oppilaitoskohtaisesti hyvin erilaista. Oman roolin epäselvyys muutospaineessa niin resurssien, rakenteen kuin toimintaympäristönkin osalta aiheuttaa oppilaitoksille epävarmuutta ydintehtävän sisällöstä. Systeeminen luottamuspääoma toimintaa ohjaavaan ministeriöön ja eduskuntaan on mahdollistanut hitaan, vaiheittaisen, ja paikallista muutosjoustavuutta hyödyntäneen muutoksen.

Lind, K. (2020). Kenen äänellä, kenen asialla? Sosiaali- ja terveysjärjestöjen edustuksellisuus, toimintaympäristön muutokset ja operatiivisen johdon toimijuus

Kahdenkymmenen neljän toiminnanjohtajan haastattelut. Järjestöt ovat hybridisoituneet, ammattimaistuneet ja managerialisoituneet (julkisjohtamisen mallit ja paineet). Edustuksellisuuden suhteen ei ole tapahtunut olennaista murrosta, sille on tärkeää läheinen suhde julkiseen sektoriin

sekä pyrkimys rakenteelliseen, yhteiskunnalliseen ja institutionaaliseen, edustamiseen. Sen ytimessä on lainsäädäntöön vaikuttaminen, yleisemmin myös politiikkaan, päätöksiin ja erilaisiin yhteiskunnallisiin arvoihin ja asenteisiin vaikuttamista. Operatiivisen johdon erilaiset toimijuudet (normisuhteinen toimijuus, mandaattitoimijuus, toimistotoimijuus ja omistaja- tai päämiestoimijuus) osoittavat, että toiminnanjohtajien asema on dynaamisesti ja erilaisissa neuvotteluissa määrittävä. Toimijuudet ilmentävät toimihenkilöiden keskeistä asemaa edustusellisuuden tulkitsemisessä ja määrittämisessä, mahdollistaen operatiiviselle johdolle laajan järjestön strategisista ja tilannekohtaisista tarpeista lähtevää toimijuuden.

Valkonen, E. & Kauppila, J. (2010) Sivistyksen keitaasta formulatalliiksi kansalaisopiston henkilökunnan kokemuksia markkinaperusteisen aikuiskoulutuspolitiikasta.

Ristiriita sivistysperinteen ja koulutuksen välineellisyyttä, tehokkuutta sekä kaupattavuutta korostavan näyttäytyy henkilökunnan kokemuksissa, ilmenee polarisaationa perinteisen opistotoiminnan ja markkinaehtoisesti toimivan opiston välillä. Opistojen markkinoistuminen on muuttanut toimintatapoja, työn hallinnollistuminen, tehostamis/tulospaineet, kilpailu, asiakaslähtöisyys ja epävarmuus ovat ajaneet opiston henkilökunnan ammatilliset identiteetit kriisiin.

Turunen (2013). Sivistystyö sopeuttamisen ja voimaannuttamisen ristipaineessa

VST moninainen kenttä ilman selkeää yhtenäistä identiteettiä. Nykypäivän sivistystyötä yhteiskuntajärjestystä tukevaksi ja sen tehtävä määrittäjä joustavuuden ja vapauden kautta. Joustavuudesta näyttäisi tulleen synonyymi vapaudelle. Joustavuus ja vapaus voivat palvella joko sivistystyön sopeuttavaa tai voimaannuttavaa roolia, määritteli sivistystyö tehtävänsä itse tai ei.

Lang, T. (2011) Myyttisestä sankarirehtorista opistoäidiksi ja manageriksi: Sukupuolen näkökulma kansalais- ja työväenopiston johtajuuteen.

Uusliberalistiset arvot muuttivat opistoäidit kansallista ja taloudellista arvoa tuottaviksi palkkatyöäideiksi ja managereiksi. Rehtorit työskentelevät moniosaavina jokapaikanhöylinä, rehtorin ammatillinen kuva jäsenyi monimuotoisesti reformistiksi, konformistiksi ja konservatiiviksi.

Paikallinen ja alueellinen yhteistyö ja kehittäminen

Keto, L. (2019). "Eihän ne ihmisiä kummempia oo". Etnografinen tutkimus kansalaisopiston yhteisöteatterihankkeista sosiaalisen pääoman vahvistajina

Kansalaisopiston alueellisiin yhteistyöverkostoihin pohjautuvat yhteisöteatterihankkeet tuottavat sosiaalista pääomaa

Korkala, S. 2010. Alueellinen yhteistyö ja verkostot. Luottamuksen ilmeneminen alueellisissa yhteistyöverkostoissa.

Rakenteeltaan tasa-arvoiset ja tavoitteiltaan selkeät alueelliset yhteistyöverkostot edistävät niissä vallitsevan luottamuksen kohdistumista verkostojärjestelmään. Jos toimijoiden motivaatio verkostoyhteistyölle on heikkoa ja verkosto on rakenteeltaan keskittynyt, tai jos verkostossa on toimijoita, joilla on selvästi muita edullisempi verkostoasema, ei luottamusta verkostoon pääse synny.

Ots, M. (2016). Kansalaisjärjestöjen asiantuntijuuden hyödyntäminen kuntien kehittämistoiminnassa.

Tilanteet ja kehittäminen vaihtelevat kunnittain, kaikenlainen kehittäminen ei ole luovaa ja on keskittynyt usein rakenteisiin. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että yhteistyömuotoja verkkoja ja kumppanuuksia voidaan laajentaa. Tulokset osoittavat, että kokemuksia verkoissa tarvitaan kumppanuuden luomisessa. Muun muassa yhdistysten asiantuntijuutta voidaan hyödyntää kehittämistoiminnassa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa ja myöskin kunnallisessa päätöksenteossa. Sikäli tarvitaan osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Parhaimmillaan voidaan hyödyntää kumppanuuksia tiiviissä yhteydenpidossa ja kehittämällä yhteistyömuotoja digitalisaation ja avoimen datan avulla.

Opetus ja opiskelu

Arola, T. (2015) Maahanmuuttajataustaisen tutkinnon suorittajan henkilökohtaistaminen näyttötutkinnoissa.

Maahanmuuttajataustaisten tutkinnon suorittajan henkilökohtaistamista sekä kieli- ja kulttuuritaustan huomioimista toteutetaan koulutusorganisaation resurssien ja kouluttajien yksilöllisten valmiuksien puitteissa. Edellyttää kouluttajilta tietyillä kompetenssin osa-alueilla erityisiä asenteellisia, tiedollisia ja taidollisia valmiuksia. Haasteita ovat suomen kielen taidon arviointi sekä ammatillisen kielitaidon kehittymisen tukemiseen liittyvät teemat, monikulttuurinen pedagogiikka ja -ohjaus sekä näyttötutkintojärjestelmään perehdyttäminen. Ohjauksen tarve on suurempi ja sisällöllisesti laaja-alainen; oppimisen ja ammatillisen kasvun lisäksi at tarvitsevat ohjausta myös suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään integroitumiseen liittyvissä kysymyksissä.

Saloheimo, L. (2016) Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Selvitys.

Vastausprosentti oli 85% (N=312). 80%:lla kyselyyn vastanneista VST:n (n=264) organisaatioista oli maahanmuuttajaopiskelijoita v. 2014, kaikkialla Suomessa (eniten pääkaupunkiseudun kansalaisopistoissa) kaikissa oppilaitosmuodoissa, samoin kaikkialla oli oppilaitoksia, joissa ei ollut maahanmuuttajia. 78 % ilmoitti, että maahanmuuttajaopiskelijoita oli vapaana sivistystyönä järjestetyssä koulutuksessa: osa (51 %) kyselyyn osallistuneista järjesti erityistä maahanmuuttajakoulutusta ja osalla (27 %) oli maahanmuuttajaopiskelijoita vain yleisissä opinnoissa. Maahanmuuttajaopiskelijoita oli eniten kansalaisopistoissa, 330 000 henkilöä, joista 20 000 osallistui vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutukseen, kansanopistoissa olivat 3 300 ja 2 400, opintokeskuksissa 7 500 ja 4 100, kesäyliopistoissa 3 800 ja 3 000 sekä liikunnan koulutuskeskuksissa 1 800 ja 46.

Javanainen (2020) Osallistumisorientaatioiden yhteydet oppimisen motivaatiotekijöihin kesäyliopistossa

Survey avoimeen yliopisto-opetukseen (116), ammatillisesti pätevöittäviin koulutusohjelmiin (52) ja ammatillisesti täydentäviin lyhytkursseihin osallistuneille opiskelijoille (55). Osallistumisorientaatioissa painottui eniten oppimisorientaatio (oppimisen/tiedon jano, kognitiivinen kiinnostus ja into itsensä) kehittämiseen. Päämääräorientaatio (ammattiin/työhön liittyvä hyötytavoite) ja toimintaorientaatio (irtipääsy tavanomaisista ympyröistä, älylliseen toimintaan osallistuminen, tylsistymisen ehkäisy ja vuorovaikutussuhteiden solmiminen) painoutuivat lähes yhtäläisesti. Uramotivaation osatekijöiksi muodostui sinnikkyyttä, ammatillinen osaamisylpeys ja arvostushakuisuus. Vaikutta-

vuuden osatekijöiksi muodostui ammattitaidon kehittyminen, tiedollinen aktivoituminen ja ammattiaseman parantuminen.

Ojala, H. (2011) Opiskelemissa tavallaan. Vanhat naiset ikäihmisten yliopistossa

Elinikäisestä oppimisen juhlapuheessa opiskelu kuuluu kaiken ikäisille. Eläkeikäisten naisten opiskelun arki ei kuitenkaan vastaa tätä mielikuvaa, heillä ei ole iästään ja osin sukupuolestaan johtuen täysimääräistä pääsyä opiskelijaksi. Opiskelu vaatii ristiriitaisten tilanteiden sietämistä, ristiriitoja käsitykset yliopistosta nuorten aikuisten koulutuspaikkana että mielikuvat vanhasta naisesta pääasiassa kodin piiriin kuuluvana toimijana. Opiskelu on vanhoille epätyypillistä toimintaa, jota toteuttaessa joutuu käsittelemään ajatusta itsestä normien vastaisena toimijana sekä kohtaamaan eriasteista ihmettelyä, jopa avointa syrjintää.

OPH & VST (2019). Vapaan sivistystyön opiskelijaprofiili.

Opetustunnit; kulttuuriala 49%, humanistinen ja kasvatusala 21% ja sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala 20%

	-25	55+
Kansalaisopistot	11%	49%
Kansanopistot	33%	25%
Kesäyliopistot	16%	25%
Liikunnan koulutuskeskukset	60%	7%
Kesäyliopistot	17%	33%

Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa 24%, korkea-asteen tutkinto 37%

Työllisiä 46%, eläkeläisiä 27%, opiskelijoita 16% ja työttömiä 5%. 6% muita kuin suomen- ja ruotsinkielisiä.

Manninen, J. (2018). Kansalaisopiston aikuisopiskelijat luokkakuvassa. Kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle.

Osallistuminen näyttäytyy muutoksina osaamisessa ja koulutuskokemuksissa, sosiaalisessa osallistumisessa, suvaitsevaisuudessa, hyvinvoinnissa ja terveystietoisuudessa. Opiskelu lisää selvästi arjen digitaitoja (38 %), luottamusta omaan oppimiskykyyn (93) sekä motivaatiota opiskella myös muualla kuin opistossa (76 %), laajentaa ystävä- ja kollegaverkostoja (87,0 %) ja lisää tunnetta yhteisöön kuulumisesta (79,2 %). Moni tunnisti työhön liittyviä hyötyjä, kuten ammatillisen osaamisen (48 %) ja tietotekniikan hallinnan (27 %) lisääntyneen. 50% tunnisti erilaisia taloudellisia vaikutuksia, heille itselleen tai yhteiskunnalle. Onnellisuuden tunne (84 %) sekä pyrkimykset noudattaa terveitä elämäntapoja (64,4 %) kasvaneet. Kuntalaisen kohentunut hyvinvointi vähentää välillisesti kunnan sote-kustannuksia sekä heijastuu yhdessä työhyvinvoinnin lisääntymisen kanssa myös työtötehon kasvuun (51,8 %).

Leino, L. (2017). A study on the promotion of adults' oral English communication and teacher development in liberal and tertiary education.

Runsaat ja helposti avautuvat mahdollisuudet englannin puhumiseen, osallistuminen ja hyvä opiskeluilmaperi tärkeitä ilmaperi innostaa opiskelijoita, poistaa pelkoja, rohkaisee opiskelijoita kohtaamaan vaikeuksiaan ja jakamaan niitä ja keskustelemaan niistä. Eriyisen tärkeää heterogeenisissä ryhmissä, joissa osallistujien tiedot ja kyky käyttää englantia ovat erilaisia, on

vapaus valita sanottavansa sekä jatkuva parien ja ryhmien vaihto. Tämä lisää opiskelijoiden autonomisuutta, motivaatiota, tietoisuutta englannin kielestä, sen oppimisesta ja itsestä sen opiskelijana. Opettajan ammatillinen kehitys hänen itsensä suunnittelemana ja toteuttamana toi lisääntyvää ja päivitettyä teoreettista tietoa ja oman henkilökohtaisen teorian jatkuvan kehittämisen. Se puolestaan teki omien käsitysten tutkimisen merkitykselliseksi ja toi innostusta opettajuuteen.

Pollari 2010 Vapaan sivistystyön kieltenopettajien pedagogiset ratkaisut ja käytänteet

Kieltenopettajan teknologian opetuskäyttöön liittyvää pedagogista ajattelua ja sen kehittymistä. Ensimmäisessä vaiheessa tuloksena neljästä tekijästä koostuvan jaottelun opettajan pedagogisista ratkaisuista. Opettaja on toiminnan organisoiija, joka vastaa koko verkkokurssin suunnittelusta ja tuottamisesta. Verkossa opettaja antaa tilaa toimijalle (oppijalle), joka opettajan näkökulmasta on aktiivinen ja itseohjautuva. Englannin kielen opiskelun opettaja toteuttaa suurimmaksi osaksi itsenäisenä työskentelynä ja perustuen valmiisiin tehtävänantoihin. Opettajat tiedostivat toimintaympäristönä verkon mahdollisuudet yhteisölliseen toimintaan, mutta tämän toiminnan he toteuttivat kuitenkin lähityöskentelytilanteissa. Toisen vaiheen osalta tulokset osoittivat opetuksen monimediaistamisesta, että heidän tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttönsä oli monipuolistunut teknisesti, mutta pedagogisesti opettajat pitäytyivät verkko-opetuksensa osalta edelleen yleisimpiin toteutustapoihin, kuten verkon käyttöön kontaktiopiskelun tukena tai itseopiskelun välineenä. Pedagogisten käytänteiden osalta opettajat olivat luoneet kahdentyyppisiä käytänteitä: rutinoituneita ja opetusta kehittäviä pedagogisia käytänteitä.

Zacheus, T. (2008). Luonnonmukaisesta arkiliikunnasta liikunnan eriytymiseen. Suomalaiset liikuntasukupolvet ja liikuntakulttuurin muutos. (väitös).

1. Liikuntasukupolvi on harrastanut runsaasti arkiliikuntaa sekä liikuntaa, joka ei vaadi rakennettuja liikuntapaikkoja, 2 liikuntasukupolven elämässä fyysiset arkitoimet ovat vähentyneet ja keventyneet, kuntoliikunnan harrastaminen on yleistynyt massatapahtumineen. 3.liikuntasukupolven nuoruudesta alkaen liikuntakulttuuri on kokenut murroksen niin omakohtaisen liikunnan, lseuratoiminnan sekä liikuntaan liittyvän kuluttamisen osalta. 4. liikuntasukupolven elämässä liikuntaa on harrastettu yhä yleisemmin rakennetuissa liikuntapaikoissa erilaisten välineiden avulla. 5. sukupolven elämässä liikuntakulttuuri on moninaistunut voimakkaasti. Liikuntapaikat ovat monipuolistuneet. Kilpaurheilu ja muu liikunta ovat selkeästi erottuneet toisistaan.

Ahola, S. (2013) Lukupiirien Suomi. Yhteisöllistä lukemista 149 suomalaisessa lukupiirissä 2009. (väitös).

Koulutettu keskiluokka on muodostanut ahkerimpien lukijoiden ydinjoukon, 2009 lukupiiriläisten suurin ammattiryhmät olivat opettajat, terveydenhuollon ammattilaiset, toimittajat, sihteerit, kirjasto- ja yliopistoväki. Lukupiirien jäsenistä yli 90 prosenttia oli naisia, jotka ovat omaksuneet sivistystä arvostavan keskiluokan henkiset ihanteet. Lukupiireissä tapahtuva lukeminen on yksityistä kunnianhimoisempaa, mikä näkyy kirjavalinnoissa. Toisaalta toiminnassa on kyse yhdessäolosta ja ihmissuhteista. Lukupiirejä voi kutsua nykyajalle tyyppillisiksi, vapaaehtoisuuteen ja viihtymiseen perustuviksi kevytyhteisöiksi. Silti niihin sitoudutaan usein vahvasti ja pitkäksi aikaa.

Hiltunen, M. (2009) Yhteisöllinen taidekasvatus: performatiivisesti pohjoisen sosiokulttuurisissa ympäristöissä.

Tutkimuksessa analysoidaan yhteisöllisyyden rakentumista hankkeissa sekä yhteisöllisen taidekasvatuksen käytäntöjen kehittymistä, erityisesti kuvataidekasvatuksen opiskelijoiden

merkityksenantoja. Yhteisöllinen taidekasvatus on intentionaalinen ja kumuloituva prosessi, jossa taide toimii performatiivisesti. Se saattaa yhteen eri ikäryhmiä, toimialoja sekä toimijoita kehittämään taiteellista oppimistaan ja toimintakulttuuriaan, laajentaen samalla taidekasvatuksen kenttää yhteiskunnan eri sektoreille. Yhteisöllisen taidekasvatuksen parissa voi muodostua toiminnallisia, refleksiivis-esteettisiä yhteisöjä. Ne rakentuvat performatiivisesti jatkuvassa dialogissa, jonka myötä yhteisön jäsenille voi kehittyä tietoisuus itsestä suhteessa yhteisöön ja ympäristöön. Taiteellisen toiminnan ja oppimisen kautta rakentuu toiminnallista yhteisöllisyyttä että symbolista yhteisyyttä, joka tukee yksilön ja yhteisön toimijuutta, voimaantumista ja emansipaatioita.